

Nr 12.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m., given Stockholms slott den 30 december 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1946.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför följande.

1:o.

Råberga nr 5 i Linköpings stad.

Kronoegendomen 48/100 mantal Råberga nr 5, motsvarande stadsägan nr 983 + (984 +) 993 + 994 + 995 i S:t Lars församling, Linköpings stad, är enligt ett den 29 mars och den 3 april 1940 dagtecknat arrendekontrakt utarrenderad för tiden den 14 mars 1940—den 14 mars 1950.

Under punkten 5:o i en den 26 februari 1943 dagtecknad proposition, nr 155, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att de egendomen tillhörande stadsägorna nr 984 A och 995 A om tillhoppa 63 462,5 kvadratmeter finge försälas till Svenska aeroplanaktiebolaget mot en köpeskilling, motsvarande 40 öre för kvadratmeter, samt under villkor i övrigt, bland andra, att försäljningen skulle ske med kronan förbehållen återköpsrätt, därest de försålda stadsägorna icke skulle komma att användas såsom flygfält. Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen (jordbr. utsk. utl. nr 52; r. skr. nr 307).

I skrivelse den 15 augusti 1944 till domänstyrelsen har bolaget anhållit att få förvärva ytterligare ett område av egendomen, vilket område närmare angivits på en ansökningen bilagd skiss. Till stöd för sin anhållan har bolaget anfört i huvudsak följande.

Det flygfält, som bolaget förfogar över i Linköping och som användes för provflygningar och leveransprov, har visat sig vara otillräckligt för sitt ändamål och synes därför böra i möjligaste mån utvidgas. De moderna flygplan, som numera konstrueras, ställa genom sin ökade hastighet allt större anspråk på start- och landningsbanornas längd och på frånvaron av hinder i omgivande terräng. Vid prov med dylika plan har bolaget därför på sistone nödgats anlita andra flygfält med längre start- och landningsbanor, vilket medfört olägenheter och extra kostnader. En väsentlig lättnad skulle uppstå, om bolaget finge förvärva ifrågasatt område, som med sin största del gränsar in till bolagets nuvarande områden och skulle komma att bilda en direkt förlängning av den hittills längsta och mest användbara start- och landningsbanan i väst—östlig riktning.

Vid besiktning den 31 augusti 1944 har uppskattningsnämnden funnit det av bolaget avsedda området utgöra omkring 46 900 kvadratmeter åker och cirka 52 200 kvadratmeter betesmark samt har åsatt åkermarken ett värde av 40 öre för kvadratmeter och betesmarken ett värde av 15 öre för kvadratmeter. Nämnden har tillika anmärkt, att vid värderingen hänsyn tagits till den skada, som förorsakades kronoegendomen därigenom, att ekonomibyggnaderna efter den ifrågasatta försäljningens genomförande bleve för stora i förhållande till egendomens kvarvarande areal.

I skrivelse den 22 september 1944 har domänstyrelsen meddelat bolaget, att styrelsen vore villig söka utverka försäljning till bolaget av erforderlig mark för utvidgning av bolagets flygfält i huvudsaklig överensstämmelse med bolagets ansökan mot en köpeskilling, motsvarande de av uppskattningsnämnden angivna värdena, och med rätt för bolaget att omedelbart tillträda området samt under villkor i övrigt, att bolaget överenskomme med arrendatorn att få disponera området före arrendetidens utgång, därvid någon nedläggning i den mellan kronan och arrendatorn avtalade arrendeavgälden icke skulle ske, att även denna försäljning skedde med kronan förbehållen återköpsrätt, därest försäljningsområdet icke skulle komma att användas såsom flygfält, samt att bolaget ansvarade för kostnaderna för områdets avstyckning jämte övriga med köpet förenade utgifter. Bolaget har i skrivelse den 12 november 1944 förklarat sig godkänna de uppställda villkoren.

Vid en därefter på bolagets bekostnad verkställd förrättning för avstyckning av det till försäljning ifrågasatta området har av förrättningsmannen distriktslantmätaren T. Holm antecknats, att en närmare planläggning av flygfältsarbetena givit vid handen, att för åstadkommande av lämplig släntlutning viss del av styckningslottens södra gräns borde förflyttas omkring 40 meter åt söder. Styckningslotten skulle därigenom utvidgas med omkring 9 000 kvadratmeter.

Efter av domänintendenten gjord hemställan har styckningslotten utlagts i överensstämmelse med angivna förslag om gränsändring.

Avstyckningsförrättningen har i vederbörlig ordning den 21 februari 1946 fastställts. Styckningslotten har åsatts registerbeteckningen stadsägan nr 995 B.

Enligt den vid avstyckningsförrättningen upprättade ägobeskrivningen utgör stadsägans areal 108 517 kvadratmeter, därav i åker 52 930 kvadratmeter, i äng 485 kvadratmeter och i avrösningsjord 55 102 kvadratmeter.

I skrivelse den 16 april 1946 till domänstyrelsen har domänintendenten med tillämpning av uppskattningsnämndens av bolaget godkända prissättning beräknat värdet av åkermarken till 21 173 kronor och värdet av övrig mark till 8 338 kronor 5 öre, varför köpeskillingen för stadsägan skulle utgöra 29 510 kronor 5 öre eller i avrundat tal 29 500 kronor.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 10 maj 1946 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen har funnit bolagets framställning böra tillmötesgå i enlighet med det uppgjorda försäljningsförslaget. Styrelsen har tillika anmält, att bolaget anhållit att omedelbart få påbörja för flygfältets utvidgning erforderliga planerings- och täckdikningsarbeten å den till försäljning ifrågasatta stadsägan samt att styrelsen i skrivelse till bolaget förklarat sig — under förutsättning att överenskommelse rörande fastighetens ianspråktagande träffades mellan bolaget och arrendatorn — icke ha något att erinra mot att bolaget i avvaktan på beslut i försäljningsfrågan på egen risk vidtog angivna arbeten.

Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag, att *Departements-*
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att till Svenska aeroplanaktiebolaget må mot en köpeskillning av 29 500 kronor försäljas stadsägan nr 995 B om 108 517 kvadratmeter, tillhörande kronoegendomen 48/100 mantal Råberga nr 5 i Linköpings stad, samt under villkor i övrigt,

att stadsägan försäljes med tillträde vid köpekontraktets underskrivande i då befintligt skick,

att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet,

att senast vid köpekontraktets underskrivande till kronan överlämnas av kronoegendomens arrendator undertecknad, vederbörligen bevittnad handling, däri arrendatorn dels medgivit att bolaget utan hinder av det mellan kronan och arren-

datorn gällande arrendekontraktet må disponera över stadsägan och dels förklarar att den bolaget medgivna rätten icke skall föranleda nedsättning i den mellan kronan och arrendatorn avtalade arrendeavgälden.

att försäljningen sker med kronan förbehållen återköpsrätt, därest stadsägan icke skulle komma att användas såsom flygfält,

att i köpekontraktet intages erinran om att bolaget har att i lagstadgad ordning söka tillstånd att förvärva stadsägan, samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

2:o.

Anderslöv nr 14 i Malmöhus län.

Kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Anderslöv nr 14 (14¹) i Anderslövs socken. Malmöhus län, är intill den 14 mars 1950 utarrenderad mot en avgäld, som under arrendeåret den 14 mars 1945—den 14 mars 1946 utgått med 3 808 kronor 40 öre.

Sedan nuvarande arrendatorn Ivan Larsson, vilken brukat egendomen sedan den 14 mars 1930, i skrivelse den 4 mars 1946 anhållit om upplysning om villkoren för förvärv av egendomen, har denna på föranstaltande av domänstyrelsen saluvärderats den 9 juli 1946. Av det vid förrättningen förda protokollet samt övriga till ärendet hörande handlingar ävensom en år 1927 av extra lantmätaren H. Persson upprättad karta inhämtas bland annat följande.

Å egendomen, som är belägen 16 kilometer från Trälleborg och 3 kilometer från Anderslövs järnvägsstation, finnas boningshus och ekonomibyggnader med ett brandförsäkringsvärde av tillhoppa 64 600 kronor samt dessutom en Larsson tillhörig mindre garagebyggnad. Byggnaderna äro väl underhållna. Å gården finnes vidare brunn med pump. Vattentillgången är god.

Egendomen omfattar en areal av 30,0600 hektar, varav 29,4270 hektar tomt, trädgård och åker samt 0,6330 hektar impediment. Den vid boningshuset belägna trädgården är välskött. Åkerjorden utgöres av ett skifte med byggnaderna mitt i planen och består i huvudsak av god och djup lermylla på leralv. Endast fläckvis och utan större omfattning förekommer grundare mylla på grusbotten. Hävden är mycket god.

Å egendomen vinter- och sommarfödas 4 arbetshästar, 10 mjölkkor, 12 ungdjur och 30 svin, vilket kreatursantal får anses vara normalt.

Jakträtten å egendomen innehaves av arrendator Larsson. Egendomen har icke andel i samfällighet. Torv- eller grustäkt finnes icke, ej heller fornminnen.

Över egendomen, som är elektrifierad på Larssons bekostnad, är icke framdragen annan ledning än den, som förser gården med ljus och kraft.

Ej heller besväras egendomen av odlings- eller avdikningslån.

Taxeringsvärdet å egendomen utgör 76 400 kronor.

Framställning om förvärv av mark till ofullständiga jordbruk har icke gjorts.

Under arrendetiden har arrendatorn på egen bekostnad låtit borra ny brunn för en kostnad av ungefär 500 kronor, elektrifierat egendomen för en kostnad av i runt tal 1 500 kronor och anordnat vattenledning med hydroforanläggning för närmare 1 100 kronor eller sålunda utfört förbättringsarbeten för en sammanlagd kostnad av omkring 3 050 kronor.

Uppskattningsnämnden har ansett, att egendomen i sitt nuvarande skick borde försälas för en summa av 3 000 kronor för hektar eller sålunda för 88 281 kronor, samt har tillstyrkt hembuds rätt för Larsson. Med hänsyn till den nytta, Larsson dragit av de gjorda förbättringsarbetena, har nämnden föreslagit, att han skulle erhålla ersättning för brunnen med 290 kronor, för den elektriska anläggningen med 1 000 kronor och för vattenledningen jämte hydroforanläggningen med 1 090 kronor eller sålunda tillhoppa med 2 380 kronor. Då egendomen värderats med hänsyn tagen till det förbättrade skicket, borde vid hembud till Larsson det beräknade saluvärdet nedsättas med 2 380 kronor eller sålunda till (88 281 — 2 380 =) i avrundat tal 85 900 kronor.

Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående egendomens användning eller återköpsrätt. Tillträde borde få äga rum den 14 mars 1947.

Arrendator Larsson har sedermera i särskild handling förklarat sig villig erlägga den föreslagna köpeskillingen.

Med skrivelse den 18 oktober 1946 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Egendomen utgör ett bondejordbruk av lämplig omfattning och har en samlad och välarronderad ägofigur. Den motsvarar den typ av fastigheter, som i 1942 års jordbrukskommittés betänkande angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken benämnes normjordbruk och vilken anses representera en i nuvarande läge fullt tillfredsställande rationaliseringsgrad och även ur andra synpunkter måste betraktas som lämplig och önskvärd. Egendomen erfordras icke för något statligt eller annat ändamål, varför anledning till erinran mot uppskattningsnämndens förslag till egendomens försäljning icke synes föreligga.

Styrelsen har tillika överlämnat sådan förklaring och sådant intyg angående arrendator Larssons ifrågasatta förvärv av egendomen, som avses i 2 § kungörelsen den 21 december 1945 (nr 806) rörande tillämpning av lagen den 21 december 1945 (nr 805) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet.

Med biträdande av det av domänstyrelsen förordade försäljningsförslaget får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 12.

att kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Anderslöv nr 14 (14¹) i Anderslövs socken, Malmöhus län, må försäljas till arrendatorn Ivan Larsson för en köpeskilling av 85 900 kronor samt under villkor i övrigt,

att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträde omedelbart,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att arrendator Larsson skall av arrendeavgälden erlægga vad som belöper på tiden från den 14 mars det år, då tillträdet äger rum, till dagen för köpebrevs utfärdande,

att mellan arrendator Larsson och kronan upprättat arrendekontrakt skall upphöra att gälla och samtliga å kontraktet grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

att innehavare av elektrisk ledning, som med vederbörligt tillstånd framdragits över egendomen, förbehålles rätt att bibehålla och nyttja ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 25 maj 1945 (nr 262) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3:o.

Hällevadsholm nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

I skrivelse den 15 juni 1946 har *egnahemsstyrelsen* — med överlämnande av ett den 1 juni 1946 upprättat köpekontrakt, varigenom styrelsen för en köpeskilling av 47 000 kronor till arrendatorn Folke Wallmark i Hällevadsholm försålt fastigheten Hällevadsholm 1³⁹ i Svarteborgs socken, Göteborgs och Bohus län — anfört följande.

Egnahemsnämnden i länet hade föreslagit, att styrelsen skulle förvärva vissa områden av Hällevadsholms gård, omfattande bland annat 1 mantal Hällevadsholm nr 1, för att därefter försälja dessa till ägare av angränsande, ofullständiga och från denna gård tidigare avstyckade jordbruk. Huvudgården skulle fortfarande innehavas av dess ägare Ernst Wallmark eller dennes son Folke Wallmark. Då emellertid denna ägolott icke utgjorde självständig fastighet och erforderliga lantmåteriförrättningar komme att taga avsevärd tid, överenskomts att styrelsen skulle inköpa hela gården för 120 000 kronor med tillträde den 1 april 1943 och att styrelsen skulle utarrendera huvudgården till Folke Wallmark till dess lantmåteriförrättningarna slutförts. Härigenom kunde styrelsen erhålla lagfart och företaga erforderlig relaxering av inteckningarna.

Beträffande de numera slutförda lantmåteriförrättningarna har styrelsen i sin skrivelse lämnat följande uppgifter.

Gården har uppdelats i elva lotter, varav en huvudgårdsslott och en industrilott. Övriga nio lotter äro försålda. Åtta av dessa lotter ha sammanlagts med angränsande mindre jordbruk och den nionde med en bostadsfastighet. De nio fransålda lotternas areal utgör sammanlagt 145,33 hektar.

Huvudgårdsslotten och industrilotten ha för närvarande ett bokfört värde av 48 409 kronor 22 öre. Den genom förevarande köpekontrakt försålda fastigheten eller huvudgårdsslotten innehåller i areal 78,7651 hektar, varav 36,7660 hektar tomt och åker, 0,9420 hektar äng och 41,0571 hektar avrösningsjord. Köpeskillingen, 47 000 kronor, synes fördelaktig för kronan.

Industrilotten, som utgöres av en torvmosse, innehåller 12,9900 hektar. Styrelsen avser att tills vidare behålla denna fastighet. Rätten till torvtäkt är upplåten till personer i orten. Årliga inkomsten härav uppgår för närvarande till omkring 2 000 kronor.

Köpekontraktet innehåller i övrigt följande villkor.

Fastigheten försäljes i befintligt skick. Endast egnahemsstyrelsen tillhöriga anläggningar ingå i köpet.

Tillträdesdagen är bestämd till den 1 april 1946.

Av köpeskillingen, 47 000 kronor, skola 24 967 kronor 80 öre gäldas genom övertagande av i fastigheten in-tecknat hypotekslån och återstoden, 22 032 kronor 20 öre, kontant å tillträdesdagen. Ogulden köpeskilling förräntas efter en räntefot av 3,6 procent.

Skatter och onera, som belöpa å fastigheten efter tillträdesdagen, gäldas av köparen.

Den rätt till stentäkt, som genom kontrakt den 7 maj 1932 överlåtits å Aktiebolaget Lysekils stenindustri, skall respekteras av köparen. Nyttjanderätten till den mosse, i vilken fastigheten äger andel, tillfaller köparen först den 1 maj 1947.

Mot den av egnahemsstyrelsen föreslagna försäljningen har jag icke något att erinra. Emellertid erfordras riksdagens medgivande till försäljningen. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att fastigheten Hällevadsholm 1³⁹ i Svarteborgs socken, Göteborgs och Bohus län, må försäljas för en köpeskillning av 47 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som innehållas i förenämnda köpekontrakt.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.